

Προκλήσεις & Προοπτικές στην Εκπαίδευση Νοσηλευτικής Προηγμένης Πρακτικής

Author: Καρανικόλα Μαρία

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Νοσηλευτικής Ψυχικής Υγείας, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Σχολή Επιστημών Υγείας, Τμήμα Νοσηλευτικής

Η Προηγμένη Νοσηλευτική Πρακτική (ΠΝΠ) αποτελεί εξέλιξη της παραδοσιακής Νοσηλευτικής, ενσωματώνοντας προηγμένες γνώσεις και δεξιότητες που επιτρέπουν στους νοσηλευτές προηγμένης φροντίδας (ΝΠΦ) να παρέχουν υψηλής ποιότητας φροντίδα (NONPF, 2022). Οι ρόλοι των ΝΠΦ περιλαμβάνουν τη διάγνωση και θεραπεία ασθενειών, τη συνταγογράφηση φαρμάκων/θεραπειών, τη διαχείριση χρόνιων παθήσεων, τη διαμόρφωση πολιτικής και τη διεξαγωγή έρευνας (Gardner et al., 2017). Οι ρόλοι αυτοί διαφέρουν μεταξύ χωρών και εργασιακών περιβαλλόντων, ενώ προάγουν την καινοτομία, την εξειδίκευση και την προσαρμογή των συστημάτων υγείας στις υγειονομικές ανάγκες (π.χ γήρανση πληθυσμού, αύξηση χρόνιων παθήσεων) (Nigenda et al., 2021).

Η ΠΝΠ σχετίζεται με βελτιωμένη προσβασιμότητα σε υπηρεσίες υγείας, μείωση καθυστερήσεων, αποσυμφόρηση νοσοκομείων και αποδοτικότερη φροντίδα (Patel et al., 2021). Επίσης, οι ΝΠΦ συμβάλλουν στη διαμόρφωση πολιτικών υγείας που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής και μειώνουν το κόστος φροντίδας μέσω της πρόληψης επιπλοκών, ιδιαίτερα στις ευάλωτες ομάδες (Patel et al., 2021). Παρόλο που η ΠΝΠ αποτελεί καθοριστικό παράγοντα αναβάθμισης της υγειονομικής φροντίδας η εδραίωσή της απαιτεί θεσμικές και εκπαιδευτικές προσαρμογές, ιδιαίτερα σε χώρες με μικρή εμπειρία, όπως η Κύπρος (Denke et al., 2024).

Η σημαντικότερη πρόκληση που αντιμετωπίζει η εκπαίδευση στην ΠΝΠ αφορά την ασαφή περιγραφή των απαιτούμενων ικανοτήτων (competencies) (Serra-Barril et al., 2022). Οι ικανότητες, δηλαδή οι δεξιότητες, γνώσεις και συμπεριφορές για αποτελεσματική επαγγελματική απόδοση, πρέπει να αποσαφηνιστούν, ώστε τα εκπαιδευτικά προγράμματα να διασφαλίζουν ότι ευθυγραμμίζονται με τις απαιτούμενες δεξιότητες και οι απόφοιτοί τους μπορούν να ασκούν την ΠΝΠ με ασφάλεια και επάρκεια (ICN, 2022). Η έλλειψη σαφούς περιγραφής των ικανοτήτων υπονομεύει την τυποποίηση της εκπαίδευσης, τη θεσμοθέτηση, την αναγνώριση και την αυτονομία του ρόλου των ΝΠΦ, μιας και προκύπτουν περιορισμοί, όπως στη συνταγογράφηση φαρμάκων ή στην άμεση λήψη αποφάσεων (Denke et al., 2024). Επίσης, συντηρείται ασαφής δημόσια εικόνα των ΝΠΦ και επομένως περιορισμένη αναγνώριση του ρόλου τους από συναδέλφους και χρήστες υπηρεσιών υγείας. Βέβαια, η ασάφεια αυτή ενισχύεται από την απουσία εθνικών κατευθυντήριων γραμμών για τους προηγμένους νοσηλευτικούς ρόλους. Περαιτέρω, η ασάφεια αυτή σχετίζεται με ελλιπή θεσμική υποστήριξη των ρόλων αυτών και των αντίστοιχων εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε νομοθετικό, επαγγελματικό και οικονομικό επίπεδο. Αυτοί οι παράγοντες υπονομεύουν την επιλογή της συγκεκριμένης εκπαίδευσης και τη βιωσιμότητα των αντίστοιχων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Σημαντική πρόκληση στην εκπαίδευση των ΝΠΦ είναι και η διαχρονική έλλειψη νοσηλευτικού προσωπικού (Bourke et al., 2024). Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, οι ΝΠΦ συχνά αναλαμβάνουν πολλαπλούς ρόλους που οδηγεί σε πτώση ηθικού, επαγγελματική εξουθένωση και αυξημένη τάση αποχωρήσης από το επάγγελμα. Τέτοια φαινόμενα αποδυναμώνουν την εξέλιξη της ΠΝΠ, υπονομεύοντας την προτεραιοποίηση της εκπαίδευσης των φοιτητών/τριών ΠΝΠ από τους εκπαιδευτές, αλλά και τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση των ΝΠΦ (Bourke et al., 2024). Μάλιστα, συχνά παρατηρείται άτυπη, μη δομημένη εκπαίδευση των φοιτητών/τριών ΠΝΦ λόγω έλλειψης εκπαιδευμένου προσωπικού στους ρόλους ΠΝΠ, ή μη επικαιροποίησης της εκπαίδευσής τους.

Μια άλλη πρόκληση αφορά την απότομη μετάβαση από τον ρόλο του έμπειρου νοσηλευτή στον ρόλο του αρχάριου φοιτητή (Nigenda et al., 2021). Η κατάσταση αυτή συχνά προκαλεί ανασφάλεια και για κάποιους/ες συνιστά ανασταλτικό παράγοντα συμμετοχής σε πρόγραμμα εκπαίδευσης στην ΠΝΠ. Επίσης, καθώς η εκπαίδευση γίνεται με την καθοδήγηση μεντόρων, οι φοιτητές ΠΝΦ συχνά χάνουν την ευκαιρία να ηγηθούν στη λήψη αποφάσεων σε απαιτητικές κλινικές καταστάσεις και αδυνατούν να συντονίσουν απαιτητικά ζητήματα και συζητήσεις με τους ΧΥΥ. Ως αποτέλεσμα παρατηρείται ανεπαρκής εκπαίδευση σε προηγμένες δεξιότητες, αλλά και χαμηλή αυτοπεποίθηση φοιτητών/τριών.

Αντίθετα, η εξάσκηση δεξιοτήτων ΠΝΠ σε ένα ασφαλές, προσομοιωμένο περιβάλλον με ανάλυση και ανατροφοδότηση συνιστά μια αποτελεσματική μέθοδο εκπαίδευσης (Edgar et al., 2024). Στις ΗΠΑ και στον Καναδά, έως και 98% των εκπαιδευτικών προγραμμάτων ΠΝΠ χρησιμοποιούν την προσομοίωση ασθενών και την εικονική πραγματικότητα πριν από την έναρξη της εκπαίδευσης σε κλινικά περιβάλλοντα (Nye et al., 2019). Παράλληλα με την εξάσκηση σε προσομοιωμένο περιβάλλον.

Η εκπαίδευση σε ικανότητες πολιτικής παρέμβασης και συνηγορίας συνιστά μια σημαντική ανεπάρκεια των περισσότερων εκπαιδευτικών προγραμμάτων ΝΠΦ. Ο περιορισμός αυτός οδηγεί στην ασαφή κατανόηση της σπουδαιότητας της ισότητας στην υγεία εκ μέρους των ΝΠΦ. Παράλληλα, υπονομεύεται η συνηγορία υπέρ της προαγωγής της ισότητας στην υγεία, η εμπλοκή στη διαμόρφωση πολιτικής και η ηγεσία αλλαγών που επηρεάζουν την κλινική πρακτική (NONPF, 2022). Επομένως, προτείνεται η βιωματική μάθηση τέτοιων θεμάτων, όπως εφαρμόζεται στην παρέμβαση Lobby Day εκπαιδευτικού προγράμματος στην ΠΝΠ (Elenbecker et al., 2017). Η Lobby Day αφορά ένα ετήσιο γεγονός που διοργανώνεται από την Ένωση Νοσηλευτών της Πολιτείας της Αλαμπάμα, προσφέροντας την ευκαιρία σε νοσηλευτές και φοιτητές ΠΝΠ να ευαισθητοποιηθούν και να δράσουν σε επίπεδο αλλαγών πολιτικής. Με τον τρόπο αυτό, υπογραμμίζονται στους

εκπαιδευόμενους οι ευθύνες και οι ηγετικές δυνατότητες σε τοπικό, πολιτειακό και εθνικό επίπεδο.

Συμπερασματικά, για την επιτυχή υπέρβαση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η εκπαίδευση στην ΠΝΠ απαιτούνται συντονισμένες παρεμβάσεις σε πολλαπλά επίπεδα. Εκτός από την επένδυση σε συνεχιζόμενη εκπαίδευση μέσω δημιουργίας ευέλικτων προγραμμάτων που ενσωματώνουν τεχνολογίες προσομοίωσης και ενισχύουν την πολιτική συνηγορία, σημαντική προτεραιότητα θεωρείται η δέσμη δράσεων προς την τεκμηρίωση των ικανοτήτων ΠΝΦ. Αρχικά προτείνεται η ανάπτυξη Εθνικής Στρατηγικής και η καθιέρωση σαφούς νομοθετικού πλαισίου και στρατηγικών ενίσχυσης της ΠΝΠ. Η στρατηγική αυτή πρέπει να βασίζεται σε ερευνητικά δεδομένα που να αποσαφηνίζουν τα πεδία δράσεις και τις αλλαγές στους ρόλους των ΝΠΦ που έχει επιφέρει η πανδημία COVID και οι σύγχρονες συνθήκες (Almotairy et al., 2024). Επίσης, μια τέτοια στρατηγική είναι σημαντικό να περιλαμβάνει δράσεις αύξησης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην ΠΝΠ, την ενσωμάτωση των ΝΠΦ σε όλα τα επίπεδα του συστήματος υγείας και την αναγνώριση της συμβολής των ΝΠΦ στην προαγωγή υγείας. Επίσης, αναγκαία θεωρείται η συστηματική και δομημένη προβολή του ρόλου των ΝΠΦ σε συνεργασία με ακαδημαϊκούς και επαγγελματικούς φορείς (Denke et al., 2024).

Αναμφίβολα, η πανδημία, COVID συνοδεύτηκε από διεύρυνση των πεδίων κλινικής πρακτικής των ΝΠΦ, και συνεπακόλουθα των ευκαιριών ανάπτυξης του ρόλου, κυρίως στις ΗΠΑ (Chair et al., 2024). Ειδικότερα, η ανάγκη εφαρμογής νέων, πρωτοποριακών παρεμβάσεων επέφερε ανάγκες εκπαίδευσης σε νέους ρόλους, νέα πεδία και νέες παρεμβάσεις, καθώς και μεγαλύτερες ανάγκες συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, όπως στο σύνδρομο long-Covid, στα χρόνια νοσήματα, στη γεροντολογική φροντίδα, κτλ, με ιδιαίτερη έμφαση στη διαχείριση χρόνιων καταστάσεων, στην πρόληψη αερογενώς μεταδιδόμενων ασθενειών και στην προαγωγή ψυχοκοινωνικής ευεξίας (Chair et al., 2024; Bourke et al., 2024).

Οι ανάγκες αυτές συνιστούν προκλήσεις αλλά και σημαντική ευκαιρία να εδραιωθεί η ΠΝΠ και να υιοθετηθεί η διεπιστημονική συνεργατική προσέγγιση στην εκπαίδευση, ως αναγκαία συνθήκη όχι μόνο για την εδραίωση της ΠΝΠ αλλά και την ανάπτυξη και θεσμοθέτηση των νέων εξειδικεύσεων που θα αναδείξουν περαιτέρω την σπουδαιότητα της ΠΝΠ (Richey et al., 2024).

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Almotairy MM, Nahari NA, Moafa H, Hakamy E, Alhamed A. 2024. Development of advanced practice nursing core competencies in Saudi Arabia: A modified Delphi study. *Nurse Education Today*, 141 (2024) 106315
2. Bourke L, Wright K, Scott C, Patrick A. 2024. Can an advanced practice nursing framework address workforce shortages? A case study of a regional health service. *Contemporary Nurse*. 60(4), 367-381. DOI: 10.1080/10376178.2024.2310255
3. Chair SY, Kilpatrick K, Heffernan C, Hays SM, Liu H. 2024. Impact of the COVID-19 pandemic on clinical care and patient-focused outcomes of advanced nursing practice: A cross-sectional study. *PLoS ONE* 19(11): e0313751. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0313751>
4. Denke JN, Schumann L, Switzer FD. 2024. A Global review of advanced practice nursing in the emergency department. *Advanced Emergency Nursing Journal*, 46(4), 342-357.
5. Edgar C, Young CC, Cuevas H. 2024. Adolescent simulation in a health assessment course advanced practice nursing students. *Nursing Education Perspectives*, 45(6), 366-368.
6. Ellenbecker CH, Fawcett J, Jones EJ, et al., 2017. A staged approach to educating nurses in health policy. *Policy Polit Nurs Pract*. 18(1), 44-56. <https://doi.org/10.1177/1527154417709254> PMID:28558520
7. Gardner, G., Duffield, C., Doubrovsky, A., Bui, U.T., Adams, M. 2017. The structure of nursing: A national examination of titles and practice profiles. *International Nursing Review*, 64(2), 233-241. doi:10.1111/INR.12364
8. Nigenda, G., Lee, G. L., Aristizabal, P., Walters, G., & Zarate-Grajales, R. A. 2021. Progress and challenges for advanced practice nursing in Mexico and the United Kingdom. *Journal of Nursing Management*, 2461-2469. <https://doi.org/10.1111/jonm.13413>
9. National Organization of Nurse Practitioner Faculties. 2022. National task force standards for quality nurse practitioner education. <https://www.nonpf.org/page/NTF-Standards> Accessed 17/12/2024
10. Nye, C., Campbell, S., Hebert, S., Short, C., & Thomas, M. 2019. Simulation in advanced practice nursing programs: A north-american survey. *Clinical Simulation in Nursing*, 26, 3-10. doi.org/10.1016/j.ecns.2018.09.005
11. Patel MS, Hogshire LC, Noveck H, Steinberg MB, Hoover DR, Rosenfeld J, Arya A, Carson JL. 2021. A Retrospective Cohort Study of the Impact of Nurse Practitioners on Hospitalized Patient Outcomes. *Nurs Rep*. 11(1), 28-35. doi: 10.3390/nursrep11010003. PMID: 34968309; PMCID: PMC8608079.
12. Richey R, Woodfin K, Nguyen S, Kopf S, Haamankuli H, McMullan S, Yerdon A. 2024. Collaborative nursing education between advanced practice registered nurses. *Journal of Professional Nursing* 54, 245-248.
13. Serra-Barril MA, Benito-Aracil L, Pla-Consuegra M, Ferr-Garcia T. 2022. Delphi survey on the application of advanced practice nursing competencies: Strong points and unfinished business in cancer care. *Journal of Nursing Management*. 30, 4339-4353.
14. Stucky CH, Brown WJ, Stucky MG. 2021. COVID 19: An unprecedented opportunity for nurse practitioners to reform healthcare and advocate for permanent full practice authority. *Nurs Forum*. 56 (1), 222-227. <https://doi.org/10.1111/nuf.12515> PMID: 33047352